

فلسفه و منطق

- ۱- گزینه «۱» - تاکید منطق بر آموزش شیوه درست اندیشیدن است تا از این طریق قادر به تشخیص خطاهای ذهنی که بی‌شمارند باشیم. تحلیل بررسی گزینه‌های نادرست:
- گزینه‌های «۴»، «۳» و «۲»: تعبیرهای کتاب درسی در مورد منطق و حیطه‌های کاربرد آن است.
(لطفی) (منطق دهم - درس اول - منطق ترازوی اندیشه - صفحه ۳)
- ۲- گزینه «۴» - منطق را به شاقول بنایی تشبیه کرده‌اند که به کارگیری آن باعث پدید آمدن بنای فکری مستحکمی می‌شود، فکر شامل تعریف و استدلال می‌شود. تحلیل گزینه‌های نادرست:
- گزینه «۱» و «۲»: تصور و تصدیق اقسام علم‌اند و اولی اجزای تعریف است نه خود تعریف و دومی اجزای استدلال است نه خود استدلال.
گزینه «۳»: وظیفه منطق جلوگیری از خطای اندیشه است و موضوع منطق ارسطویی، فکر و اندیشیدن است.
(لطفی) (منطق دهم - درس اول - منطق ترازوی اندیشه - صفحه ۳)
- ۳- گزینه «۳» - در عبارت به کلاس گفتم، لفظ کلاس بر معنای فراگیران کلاس (دانش‌آموزان یا دانشجویان) دلالت دارد که دلالت التزامی است - از استراحت کردن به عمد یا سهو برداشت خوابیدن کردن مغالطه توسل به معنای ظاهری لفظ استراحت کردن است. تحلیل گزینه‌های نادرست:
- گزینه «۱» و «۲»: دلالت لفظ کلاس بر دانش‌آموزان کلاس التزامی است نه تضمینی
گزینه «۴»: قسمت دوم گزینه نادرست است.
(لطفی) (منطق دهم - درس دوم - لفظ و معنا - نحوه دلالت لفظ بر معنا - مغالطه توسل به معنای ظاهری - صفحات ۱۳، ۱۶ و ۱۷)
- ۴- گزینه «۲» - مفهوم امام اول شیعیان یک مفهوم کلی است زیرا با اینکه یک مصداق بیشتر ندارد (امام علی (ع)) ولی مفهوم آن کلی است چون فرض افراد متعدد برای آن مستلزم محال عقلی نیست و نسبت گل و سرخ نسبت من وجه است زیرا فقط در گل‌های سرخ مشترک‌اند و در سایر افراد و مصداق متفاوت‌اند.
تحلیل گزینه‌های نادرست:
- گزینه «۱»: مفهوم کلی ممکن است افراد متعدد در خارج داشته باشد و ممکن است همه افراد و مصداق آن ذهنی باشند مانند دیو و سیمرغ و ...
- گزینه «۳» و «۴»: مفهوم «امام اول شیعیان» مفهومی کلی است که یک مصداق واقعی خارجی بیشتر ندارد ولی فرض افراد متعدد برای آن ممکن است.
(لطفی) (منطق دهم - درس سوم - مفهوم و مصداق - کلی و جزئی - صفحه ۲۲ و ۲۳)
- ۵- گزینه «۳» - کتاب آسمانی نسبت به قرآن مفهوم عام و نازل شده بر پیامبر اسلام مفهوم خاص قرآن است. در تعریف تحلیلی از نوع عام و خاص نسبت مفهوم عام با مفهوم خاص در تعریف، نسبت عموم و خصوص مطلق است، تعریف مفاهیم عقلی فلسفی تعاریف لفظی هستند زیرا به جهت بدهات و بساطت تعریف حقیقی ندارند و تعریف‌های لفظی (شرح لفظ) یا لغوی موضوع علم لغت است و در این نوع تعریف‌ها دور وجود دارد و اشکال ندارد زیرا شرایط تعریف بیشتر به تعریف‌های حقیقی و منطقی مربوط می‌شوند نه تعریف‌های لفظی.
تحلیل گزینه‌های نادرست:
- گزینه «۱» و «۴»: در تعریف سلسله اوصاف مجموعه‌ای از ویژگی‌های مفهوم مجهول ذکر می‌شود بدون اینکه هیچ‌کدام عام‌تر یا خاص‌تر از دیگری باشند بنابراین نسبت میان مفاهیم به کار رفته در سلسله اوصاف، من وجه است.
گزینه «۲»: فقط قسمت اول گزینه درست است و سایر قسمت‌ها نادرست است.
(لطفی) (منطق دهم - درس چهارم - انواع و شرایط تعریف - انواع تعریف - شرایط تعریف صحیح - صفحه ۳۱، ۳۲ و ۳۷)
- ۶- گزینه «۱» - قسمت اول، قیاس است. هر دانشجویی دیپلم دارد پس علی دیپلم دارد از مقدمه کلی نتیجه‌گیری جزئی شده است.
قسمت دوم، استقراء است: از آهن و مس نتیجه‌گیری کلی (هر فلزی) شده است.
قسمت سوم، استقراء است: موارد تجربه شده به سایر موارد عمومیت داده و نتیجه‌گیری کلی نموده است.
تحلیل گزینه‌های نادرست:
- گزینه «۲»: قسمت اول گزینه استقراء است نه تمثیل.
گزینه «۳»: قسمت دوم گزینه استقراء است نه تمثیل - قسمت سوم گزینه استنتاج بهترین تبیین است که نوعی استقراء است نه قیاس.
گزینه «۴»: قسمت اول گزینه تمثیل است - قسمت دوم گزینه قیاس است نه استنتاج بهترین تبیین که نوعی استقراء است.
(لطفی) (منطق دهم - درس پنجم - اقسام استدلال و کاربردهای آن - اقسام استدلال - صفحات ۴۳ تا ۵۳)

۷- گزینه «۳» - گربه چهار پا دارد: موضوع، مفهوم گربه مفهومی کلی است که دارای مصادیق متعدد در خارج از ذهن است پس قضیه محصوره است. گربه چهار حرف دارد منظور از مفهوم موضوع، مفهوم کلی گربه خارج از ذهن یا ذهنی نیست بلکه این کلمه گربه است پس موضوع مفهوم جزئی (این کلمه گربه) است و قضیه شخصیه است.

تحلیل گزینه‌های نادرست:

گزینه «۱»: قسمت اول قضیه شرطی متصل است و قسمت دوم محصوره موجه کلی

گزینه «۲»: قسمت اول گزینه محصوره موجه کلی است و قسمت دوم مفصل حقیقی است.

گزینه «۴»: هر دو قسمت گزینه محصوره هستند.

(لطفی) (منطق دهم - درس ششم - قضیه حملی - اقسام قضایای حملی - صفحات ۵۹ و ۶۲)

۸- گزینه «۳» - تضاد فقط در قضایای کلی است و قضایای جزئی تضاد ندارند بنابراین درست نیست.

تحلیل گزینه‌های نادرست:

گزینه «۱»: عکس مستوی لازم الصدق موجه کلی، موجه جزئی می‌شود با عوض کردن جای موضوع و محمول قضیه اصلی

گزینه «۲»: عکس مستوی لازم الصدق موجه جزئی نیز موجه جزئی می‌شود با عوض کردن جای موضوع و محمول قضیه اصلی

گزینه «۴»: در تناقض کم و کیف قضیه هر دو تغییر می‌کنند پس نقیض موجه جزئی می‌شود سالبه کلی و بالعکس

(لطفی) (منطق دهم - درس هفتم - احکام قضایا - صفحه ۶۶)

۹- گزینه «۱» - اگر قضیه اصلی کاذب باشد: متضاد آن مجهول است زیرا می‌تواند غلط یا درست باشد و در محتوا معلوم می‌شود نه در صورت الف و

ب، عکس مستوی آن نیز مجهول است زیرا عکس فقط در صورت صدق قضیه اصلی لازم الصدق است و وقتی قضیه اصلی کاذب باشد عکس آن

می‌تواند صادق یا کاذب باشد و در محتوا معلوم می‌شود. در تناقض قضیه مجهول نداریم زیرا همواره یکی درست است و دیگری غلط پس قضیه

اصلی غلط است متناقض آن درست است. (لطفی) (منطق دهم - درس هفتم - احکام قضایا - صفحه ۶۶)

۱۰- گزینه «۳» - حد وسط در هر دو مقدمه موضوع است پس شکل سوم است. این شکل و صورت قیاس با نتیجه موجه جزئی (بعضی ذل است)

معتبر است و هر سه شرط اعتبار را داراست و با نتیجه موجه کلی (هر ذل است) نامعتبر خواهد بود زیرا شرط سوم اعتبار را دارا نخواهد بود.

تحلیل گزینه‌های نادرست:

گزینه «۱» و «۴»: شکل سوم است نه شکل دوم

گزینه «۲»: نتیجه موجه کلی نامعتبر خواهد بود نه معتبر

(لطفی) (منطق دهم - درس هشتم - قیاس اقترانی - صفحه ۷۶)

۱۱- گزینه «۲» - منفصل غیرقابل جمع در کذب یعنی مانعة الرفع یا مانعة الخلو که در مثال ذکر شده در گزینه «۲» حداقل یک طرف قضیه درست

است و در برخی موارد شاید هر دو بنابراین مانعة الخلو است، در قیاس استثنایی نتیجه یا نقیض نتیجه در یکی از دو مقدمه آمده است که چون

فقط نتیجه را با قید ضرورتاً آورده است عبارت نادرست است.

تحلیل گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: قسمت اول مانعة الجمع است و قسمت دوم در مورد قیاس استثنایی درست است.

گزینه «۳»: قسمت اول مانعة الجمع است.

گزینه «۴»: قسمت اول هیچ انفصال ندارد زیرا شاید هر دو باشد و شاید هیچکدام نباشد.

(لطفی) (منطق دهم - درس نهم - قضیه شرطی و قیاس استثنایی - صفحه ۸۹)

۱۲- گزینه «۲» - استفاده از مفهوم: به جز افراد بی‌هنر و مخالفان فرهنگی، مسموم کردن شرایط برای جلوگیری از نقد نظریه مطرح شده است.

تحلیل گزینه‌های نادرست:

گزینه «۱»: مغالطه نیست بلکه یک قیاس معتبر از نوع رفع تالی است.

گزینه «۳»: مغالطه تله‌گذاری است.

گزینه «۴»: مغالطه بزرگ‌نمایی است و قرینه اشاره‌ای به کوچک‌نمایی ندارد.

(لطفی) (منطق دهم - درس دهم - سنجشگری در تفکر - صفحه ۱۰۳)

۱۳- گزینه «۳» - تفکر فلسفی با برخورد با سوالات و پرسش‌های فلسفی (مسأله فلسفی) آغاز می‌شود.

فلسفه اولی یا ما بعدالطبیعه: تبیین عقلانی مسایل و احکام مربوط به جهان و هستی است.

فلسفه‌های مضاف: بحث و بررسی اصول و مبانی دین و اخلاق و هر یک از علوم به شیوه فلسفی یعنی استدلال عقلی است.

تحلیل گزینه‌های نادرست:

گزینه «۱»: حیرت دومین مرحله از تفکر فلسفی است نه مرحله اول

گزینه «۴» و «۲»: برخورد با مسایل بنیادین و فلسفی، آغاز تفکر فلسفی است نه برخورد با هر مساله‌ای

(لطفی) (فلسفه یازدهم - دروس اول و دوم - صفحات ۲ تا ۱۵)

۱۴- گزینه «۲» - افلاطون و ارسطو و بسیاری از فلاسفه دوره‌های بعدی برای پارمنیدس ارزش زیادی قائل بودند. تحلیل گزینه‌های نادرست:

گزینه‌های «۱»، «۳» و «۴» تعبیرهای کتاب درسی در مورد آغاز تاریخی فلسفه و اولین فیلسوفان یونان است.

(لطفی) (پایه یازدهم - درس سوم - آغاز تاریخی فلسفه - اولین فیلسوفان یونان - صفحه ۱۶، ۱۸ و ۱۹)

۱۵- گزینه «۱» - از نظر سقراط گریز از مرگ دشوار نیست گریز از بدی دشوار است زیرا بدی به انسان از مرگ نزدیک‌تر است.

تحلیل گزینه‌های نادرست:

گزینه «۲»: قسمت‌های سوم و چهارم گزینه نادرست است.

گزینه‌های «۳» و «۴» بزرگترین شاگرد سقراط که حکایتگر زندگی سقراط است افلاطون است نه ارسطو.

(لطفی) (پایه یازدهم - دروس چهارم و پنجم - فلسفه و زندگی - زندگی براساس اندیشه - صفحات ۲۳ تا ۳۸)

۱۶- گزینه «۲» - مفهوم معرفت یا شناخت چنان روشن است که نیاز به تعریف ندارد - شناخت تجربی اگرچه ابزار آن حواس است ولی مبتنی بر

اصول عقلانی است بنابراین با همکاری حس و عقل به دست می‌آید.

تحلیل گزینه‌های نادرست:

گزینه «۱»: مفاهیم بسیط مانند مفاهیم عقلی فلسفی هم چون علت و معلول، وحدت و کثرت، تعریف حقیقی ندارند ولی معرفت یا شناخت

بدهی عقلی نیست بلکه مفهومی معلوم یا روشن است. گزینه‌های «۳» و «۴» تعریف ارائه شده لغوی یا لفظی است نه تحلیلی.

(لطفی) (فلسفه یازدهم - دروس ششم و هفتم - امکان شناخت - ابزارهای شناخت - صفحات ۴۰ تا ۵۲)

۱۷- گزینه «۳» - مصلحت عملی تعبیر دیگری از اصالت عمل یا پراگماتیسم است.

تحلیل گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱» و «۲»: قسمت اول گزینه نظر پوزیتیویسم یا اثبات‌گرایان است که بنیان‌گذار آن آگوست کنت است.

گزینه «۴»: در قسمت دوم گزینه سوفسطائیان نادرست است زیرا آنان اصل امکان شناخت را زیر سؤال می‌بردند و پروتاگوراس که معروف‌ترین

آن‌ها است حقیقت را نسبی می‌دانست نه شناخت را، در قسمت چهارم نیز تعبیر آورده شده از ملاصدرا است نه علامه طباطبایی.

(لطفی) (فلسفه یازدهم - درس هشتم - نگاهی به تاریخچه معرفت - صفحه ۵۲)

۱۸- گزینه «۲» - پاسخ درست است.

تحلیل گزینه‌های نادرست:

گزینه «۱» و «۴»: ملاصدرا ماهیت را امری اعتباری یعنی ساخته ذهن انسان می‌داند و برای آن اصالتی قائل نیست.

گزینه «۳»: قسمت دوم گزینه نادرست است.

(لطفی) (فلسفه یازدهم - چیستی انسان - چیستی نامتعیین - انسان هم ردیف حیوانات - صفحه ۶۳، ۶۵ و ۶۶)

۱۹- گزینه «۱» - از نظر کانت، عملی خیراخلاقی است که انسان صرفاً برای اطاعت از وجدان خود و بدون هیچ‌گونه هدف و منفعت شخصی آن را

انجام دهد.

تحلیل گزینه‌های نادرست:

گزینه «۳» و «۲»: این بیان، اولین اصل اخلاقی است از نظر فروید.

گزینه «۴»: قسمت دوم گزینه نادرست است زیرا از نظر طبیعت‌گرایان، انسان به واسطه زندگی اجتماعی و آگاهانه (نه غریزی) ناگزیر است که

به‌خاطر منافع خودش، منافع دیگران را نیز رعایت کند.

(لطفی) (فلسفه یازدهم - درس دهم - انسان موجودی اخلاق‌گرا - کانت و فیلسوفان طبیعت‌گرا - صفحات ۷۰، ۷۴ و ۷۵)

۲۰- گزینه «۳» - ارسطو انسان را به حیوان ناطق (متفکر) و داروینیسیم. انسان را به حیوان مستوی القامه یعنی راست قامت تعریف کرده‌اند که هر

دو تعریف عام و خاص هستند.

تحلیل گزینه‌های نادرست:

گزینه «۲» و «۱»: قسمت‌های اول و دوم نادرست است.

گزینه «۴»: هر دو تعریف، تعریف تحلیلی از نوع عام و خاص‌اند نه سلسله اوصاف.

(لطفی) (منطق دهم و فلسفه یازدهم - تعریف ارسطو و داروینیسیم از انسان با بررسی نوع تعریف و شرایط تعریف)